

[☐ ▶ Hlavní stránka](#)

ZOO report 1/01

[Příhovor](#)

[Chceme-li žít, musíme přírodu chránit](#)

[Nový organizační řád](#)

[Aby byla Mniší hora stále zelená](#)

[Zamyšlení nad ZOO reportem](#)

[Horké novinky](#)

[Děti přejí zvířátkům](#)

[I letos budeme mít co nabídnout](#)

[Zpět na ZOO report](#)

V brněnské zoo jsem opět rád

V dobách nedávno minulých jsem při návštěvě Brna vynechal návštěvu zoo, bylo to pro mne sice nepředstavitelné, ale byla to realita.

Magistrát města totiž nedbal doporučení Unie českých a slovenských zoologických zahrad a jmenoval do funkce ředitelky paní, která za pomoci vydatných dotací z městské pokladny posunula brněnskou zahradu o několik let nazpět. Toto období trvalo až příliš dlouho a brněnská zoo se stále více propadala do izolace. O to radostnější může být moje konstatování, že při dnešní návštěvě Brna mířím první odbočkou z dálnice opět na Mniší horu a těším se na setkání s přáteli.

Kolega Martin Hovorka, jako nový ředitel, měl v roce 1997, kdy stanul v čele brněnské zoo, lehkou pozici - horším ředitelem již být nemohl. Zároveň jej však čekaly velmi obtížné úkoly, vyvést zoo z marasmu, stabilizovat rozpadlý kádr pracovníků, vytyčit jasné perspektivy a přesvědčit magistrát města, že prostředky, které bude do zoo investovat, nepropadnou do bezedné jámy. Když mne kolega Hovorka nedlouho po nástupu provázel po zoo, přesvědčil mne, že je to člověk, který ví, co chce a má jasnou koncepci.

Nyní s odstupem času mohu konstatovat, že nejen ví, co je třeba v brněnské zoo udělat, ale že to také udělat umí. Na úspěších má nepochybně svůj podíl zkušený odborník Bohumil Král, který posílil vedení. Jako bývalý zoolog této zahrady s sebou přinesl nejen mnoho nápadů, ale především zahraniční kontakty.

Brněnská zoo se stala opět úhlednou a čistou, získala mnoho nových vzácných druhů zvířat a několik z nich již rozmnožila. Zlikvidovala řadu zastaralých expozic a vybudovala nové, odpovídající moderním světovým trendům. Zkrátka, získala opět své místo na zoologickém slunci. A to je jistě dobrá zpráva pro nás pro všechny.

*Ing. Vladislav Jiroušek
prezident Unie českých a slovenských zoo*

Chceme-li žít, musíme přírodu chránit

V dnešní době plné shonu a spěchu, v době technického rozvoje, v době, kdy se lidé pachtí za majetkem a materiálními hodnotami, je velice obtížné udržet si životní pohodu, vyrovnanost a vnitřní klid, umět ve správnou chvíli odpočívat a relaxovat. Vždyť kdo se v této hektické době umí oprostit od každodenního stresu a jít jen tak na výlet do přírody nebo třeba do zoologické zahrady. Každá doba je svým způsobem složitá, proto je dobře, když se dokážeme zastavit a podívat se dozadu - do historie. Vždyť i tenkrát žili lidé s všedními starostmi a důležitými problémy, lidé, kteří díky cílevědomému úsilí dokázali naplnit svůj životní cíl.

Za takového člověka se dá bezesporu považovat zakladatel dnešní ústecké zoologické zahrady, významný podnikatel a obchodník kovovým zbožím, pan Heinrich Lumpe, který už počátkem uplynulého století jasně definoval svůj vztah k přírodě slovy: "Chceme-li žít, musíme chránit přírodu." Lumpe byl náruživý přítel přírody a ptactva, ornitolog uznávaný nejen v Ústí nad Labem a dalších městech, ale dokonce i daleko za hranicemi.

Již za jeho života mu bylo odhaleno několik pamětních desek, vídeňská univerzita mu udělila zlatou čestnou medaili a univerzita v Greifwaldu čestný doktorát. Četné ústecké spolky jej jmenovaly svým čestným členem. Ve svých 49 letech naplnil Lumpe svůj životní sen, když odkoupil od obce Ústí nad Labem na svahu Mariánské skály pozemky bývalé cihelny, o kterých věděl, že jsou místem častého výskytu drobného ptactva a založil zde soukromou ptačí rezervaci. To bylo v roce 1908 a dalo velkou práci, než bylo toto místo, které proslulo pod názvem

Lumpepark, dotvořeno ve vyvážené přírodní a umělecké dílo. V roce 1914 byl park zpřístupněn i veřejnosti, neboť si jeho zakladatel přál, aby sloužil všem příchozím, ale zejména mládeži, při výchově k lásce k přírodě. Pan Lumpe se ze svého bohulibého díla, kterému věnoval obrovské území a nemalé finanční prostředky, těšil celých 28 let. V letošním roce uplynulo 16. února 142 let od jeho narození a 21. března 65 let od jeho úmrtí.

*Ing. Věra Vrabcová
propagační úsek Zoo Ústí nad Labem*

Nový organizační řád

Rekonstrukce starých ubikací, běžné opravy i údržba areálu, ale také sadové úpravy a chovatelská práce, zajištění vzdělávací a výchovné činnosti, poskytování občerstvení atd., to vše vykonávají pracovníci brněnské zoologické zahrady. Jde o proces velmi složitý, jenž vyžaduje přesné určení mantinelů platných pro všechny zaměstnance, s velmi jasně stanovenou odpovědností, povinnostmi i nároky. Je pochopitelné, že s novým moderním duchem vedení zoo se stal starý systém zajištění chodu zahrady stagnujícím či spíše brzdicím elementem jejího rozvoje. Proto vedení zoo spolu s odbornou firmou Aris, s. r. o. vypracovalo nový organizační řád, který vstoupil v platnost 1. ledna letošního roku.

Tato základní vnitřní organizační norma Zoo města Brna určuje organizační strukturu, funkční místa, procesy řízení a oblasti působnosti organizačních jednotek, spojené se všeobecnými právy, ale také povinnostmi zaměstnanců i vedoucích pracovníků. Nový Organizační řád je v souladu se strategickými záměry rozvoje zoo, s její zřizovací listinou a zákonnými normami České republiky. Dalším dokumentem, který v návaznosti na to vstoupil prvního dne třetího tisíciletí v platnost, je Pracovní řád. Z něj vyplynuly i nové pracovní smlouvy, které jasně definují konkrétní úkoly jednotlivých pracovníků. Podle toho byli také zaměstnanci zařazeni do platových kategorií. Materiály schválila odborová organizace. Vzhledem k tomu, že jde o zcela nový systém řízení, nejsou podle ředitele zoo MVDr. Martina

Hovorky tyto materiály dogmatem a je možné do nich vkomponovat prvky, které řád vycizelují.

Do konce roku by pak měl nový organizační systém i v detailech odpovídat požadavkům moderního řízení. Vedení zoo předpokládá, že se tato vnitřní závazná norma významně zaslouží mj. i o zvýšení produktivity práce.

*Ing. Zdeněk Vrátný
vedoucí Technického úseku*

Aby byla Mniší hora stále zelená

Mezi základní přednosti Mniší hory patří kromě svažitého terénu i její jedinečná zeleň. Komplex přírodních lesů je ovšem cenný i z odborného hlediska. Je totiž významný jak původností svého genofondu, tak i strukturou populací dřevin. Oba tyto faktory garantují jak jejich dlouhověkost, tak rezistenci proti extrémním vlivům. Nosnými elementy dřevin Mniší hory jsou duby letní a zimní (*Quercus robur* L. a *Quercus petraea* Liebl.) a jejich kříženci s doprovodnými dřevinami.

Vzhledem k tomu, že jsem lesy Mniší hory monitoroval už v letech 1949 a 1950, mohu věrohodně posoudit jejich vývoj za uplynulé půlstoletí. Tvrdím, že zásluhou účelového poslání tohoto teritoria v něm nedocházelo ke standardní exploataci. Původně byly stromy generativního původu, tedy vyrostly ze semene. S nástupem merkantilismu (u nás v polovině 18. století) se však dřevo stalo významnou surovinou, a tak velmi vzrostla jeho těžba. Krutý osud potkal i příměstské lesy, z nichž většina byla vykácena. Naštěstí mají listnaté dřeviny schopnost revitalizace výmladky z pařezů. Tak vznikaly vegetativně, tedy bez nákladného zalesňování, nové stromy a porosty, jako tzv. pařeziny, které tvoří podstatnou část současného zalesnění Mniší hory. To však vyžaduje jeho soustavnou rekonstrukci na semenné porosty s větší pestroostí druhů.

Současná zjištěná hodnota distančního koeficientu prokazuje, že došlo k radikálnějším prosvětlení porostů, které se negativně projevuje v reakci asimilačních orgánů korun, a to tvorbou sekundárních bočních výhonů na spodní části kmenů. Důsledkem pak může být odumírání vrcholků dubů, z nichž mnohé jsou už nyní postiženy hemiparazitním ochmetem evropským (*Loranthus europaeus* L.) Toto zjištění ještě umocňuje nutnost neodkladné aplikace pozitivní selekce cenných genotypů, jejich markrování a prstenčité uvolňování, což tvoří v projektu zalesnění Mniší hory cílový program pro celé následující desetiletí.

*Prof. dr. ing. Miroslav Vyskot, DrSc.
emeritní rektor Mendlovy univerzity*

Zamyšlení nad ZOO reportem

S dílem, byť by mělo sebevětší úspěch, nesmíme být nikdy spokojeni. Tato lapidární věta vyjadřuje základní myšlenku úzkého kruhu profesionálů, kteří pro Vás už třetím rokem připravují ZOO report. Když jsme koncem roku 1998 rozeslali jeho nulté číslo, mile nás překvapila reakce oslovených lidí, jak z odborných, tak i z laických kruhů. Vedení zahrady, jmenovitě řediteli MVDr. Martinu Hovorkovi, který mne odstar-továním projektu a vedením redakce pověřil, se totiž podařilo odkrýt bílá místa v toku informací mezi zahradami, tou brněnskou především, a veřejností. To je také

 důvod, proč se ZOO report nesoustřeďuje jen na ryze odbornou tematiku - jeho články nehýří latinským názvoslovím a vědeckou terminologií, ale snaží se sledované události převyprávět do obecného jazyka. Náš čtvrtletník nemá být po obsahové stránce, a ani není, jen ryze brněnskou záležitostí. Nejde jen o naše přívěry či zamýšlení, ale v každém čísle dáváme prostor i dalším zoologickým zahradám. Většina materiálů sice vychází z poznatků vydávající zahrady, ale problematiku autoři vidí v širších souvislostech. I to je důvod, proč má náš list velmi pozitivní ohlas i v zahraničí. Připomenu-li ještě jeho zvukovou verzi, fakt, že je každé číslo vzápětí přístupné na internetu (www. zoobrno.cz), pak by to o minulosti bylo v hrubých rysech vše. A jak dál?

V prvním čísle III. ročníku jsme po domluvě s nakladatelem s. r. o. Peleos Brno (ČR) podleli naléhání zoologů a vydání rozšířili o čtyři strany - o ZOO report profi, kde už v tomto čísle dostali prostor odborníci. Ze střednědobých cílů pak klepe na dveře další navýšení počtu stránek, které by patřily materiálům z předních světových zoo a akvárií. Tento přenos informací o problémech i o jejich optimálním řešení by ZOO reportu a jeho čtenářům přinesl nový pohled na významné přínosy zoo pro záchranu kriticky ohrožených druhů fauny naší planety. Vzhledem k tomu, že je ZOO report hrazen z nebohaté pokladny brněnské zahrady, věřím, že se naleznou sponzoři, kteří pochopili jeho smysl a význam ve složitém zápelení o záchranu života na Zemi.

Petr Urbánek
šéfredaktor

Horké novinky

Spolupráce s nemocnicí

Nedílnou součástí práce Propagačního a vzdělávacího úseku Zoo města Brna je spolupráce s 23. onkologickým oddělením Dětské fakultní nemocnice v Brně v Černých Polích. Koncem minulého roku se už potřetí přišly děti, jak léčené, tak už vyléčené, podívat na Mniší horu na to, jak se zvířátka chystají na Vánoce. Vánoční atmosférou naplnily sál koledy, které přednesly studentky pěveckého sboru Pedagogické fakulty MU v Brně. Děti ozdobily vánoční stromček a měly při tom malý banket. Následovala procházka Tygřími skalami. Při návratu rozdál anděl, za asistence stáda sedmi lam krotkých, dětem dárky. Význam celého projektu, iniciovaného prof. MVDr. Dagmar Ježkovou, DrSc., podtrhla i účast řady významných hostů, mj. proděkana doc. dr. Jiřího Stracha, CSc., zástupce Univerzitního onkologického centra MUDr. Pavla Šlampy, i primáře onkologického oddělení dětské nemocnice MUDr. Jaroslava Štěrbý, Ph.D.

Jaguár Cato odcestoval do Kišiněva

V polovině ledna odcestoval v rámci vzájemné spolupráce mezi zoologickými zahradami z Brna do Kišiněva dvouletý černý jaguár Cato, kterého na cestě do hlavního města Moldávie doprovázeli také: zebra Chapmanova, dva kozorožci sibiřští, dva klokani rudokrci a párek mývalů. Cestu dlouhou 1 300 kilometrů absolvovali za tři dny a do cíle dorazila všechna zvířata v dobré kondici.

První se vyklubal ara ararauna

Prvním mládětem třetího tisíciletí se v ptačím pavilónu na Mniší hoře stalo holátko páru amazonských papoušků ara ararauna. Rodiče přibyli do brněnské zoo v roce 1987 a odchovali už sedm potomků. Prvenství v celé zahradě však patří kozičce kamerunské, která se narodila v polovině letošního ledna a stříbrný stupínek obsadilo o den později jehně ovce cigháji. Obě poslední mláďata potěší zejména dětské návštěvníky zoo. V okamžiku ukončení první etapy výstavby dětské zoo (do poloviny letošního roku) se totiž stanou jedněmi z jejich prvních obyvatelů.

Děti přejí zvířátkům

Naše myšlení je, ať chceme nebo nechceme, zaměřováno soustavným hodnocením velikosti našeho soukromého či firemního nákupního koše. Média nám podbízejí nepřebornou záplavu informací o zisku a prodělku. Tak bychom mohli ve výčtu negativního dopadu, tedy rubu rodícího se tržně ekonomického myšlení, pokračovat. Peníze ovšem nemusí vždy signalizovat psychický šok. Jsou také okamžiky, kdy

odečítáme z mnohdy napjatých rodinných rozpočtů částky, které vyjadřují jistý pocit odpovědnosti za naše budoucí bytí na této planetě. Mezi peníze, kterými obdarováváme budoucnost Země, můžeme počítat i příspěvky na krmení zvířátek a s ní spojené adoptivní rodičovství či sponzorování. K napsání těchto řádků mne vedla skutečnost, že částka věnovaná vloni Mniší hoře představovala téměř půl miliónu korun. Sice to není ve srovnání s některými zahradami příliš, ale dvanáctiměsíční nárůst ze 160 na 500 tisíc není jistě zanedbatelný. Je pochopitelné, že větší podíl na příspěvku mají podnikatelské subjekty, ovšem co je důležité, do kasičky, byť menšími částkami, hojně přispívají i dítká školou povinná, a to jak jednotlivci, tak třídy, ba i celé školy.

Nechci nijak opomenout drobné přispěvatele z řad dospělých, ale přece jen vztah mladé a nejmladší generace k přírodě je pro budoucnost planety rozhodující. Mít v zoo vlastní zvířátko má na formování vztahu mladého člověka k ostatním spoluobyvatelům země zásadní vliv - pochopitelně pozitivní. Je důležité také připomenout, že děti a studenti, jimž jsou zásady rozumného chování vůči fauně i flóře vlastní, těžko ovlivní radikální, tzv. "ekologický" diktát některých rádoby ochránářských společenství. Zkrátka. I jediná desetikoruna vydaná na krmení zvířat má mnohem hlubší výchovný dopad, než být velmi účonné, leč pouze jednostranné akce zelených aktivistů.

Petr Urbánek

I letos budeme mít co nabídnout

Jedním ze základních ukazatelů při celoročním bilancování úspěšnosti či propadu zoologické zahrady je počet návštěvníků. Je proto potěšitelné, že jich v minulém roce zavítalo do Zoo města Brna více než dvě stě padesát tisíc. Loni jsme tedy zaznamenali, byť malý, přesto, na rozdíl od většiny zahrad Unie českých a slovenských zoo, potěšitelný nárůst. Zkrátka, měli jsme návštěvníkům co nabídnout. Mj. otevření Tygrích skal, ale také zlepšení občerstvovacích i dalších služeb. Zásadní podíl na zvyšujícím se zájmu o brněnskou zoo má pochopitelně realizace dílčích aktivit našeho střednědobého projektu modernizace. Připomínám jen, že strategie rozvoje tkví v netradičním členění expozic, v němž se budou odrážet některé momenty vývoje fauny na Zemi. Evoluční zastavení budou na Mniší hoře prezentována ve třech rovinách. Jednak to budou komplexní expozice, představující faunu vývojově zajímavých oblastí (Beringia, Kalahari, Karibik a Walleseia), druhou úroveň bude ukázka působení jednoho z nejdůležitějších vývojových faktorů, a to izolace, třetí pak bude ukázka druhů jedné vývojové linie. Nedílnou součástí záměru je i vznik samostatných expozic - např. Moravská řeka, dětské zoo, skanzen Moravská chalupa.

Je pochopitelné, že nejatraktivnější pro návštěvníky byla, jsou a budou nová zvířata. Kvalitu chovaných druhů zvyšuje naše zoo už nyní s ohledem na Strategii zoo do roku 2010, kdy by měl dosáhnout počet jedinců trojnásobku současného stavu. Ovšem nárůst počtu chovaných zvířat podmiňuje vedení zoo vznikem vyhovujících expozičních prostor. K těm se řadí už jednou zmíněný moderní pavilón šelem pro tygry sumaterské a levharty cejlonské, i Tropiccké království.

Letos počítáme s realizací první etapy výběhu kanadských vlků, mořských orlů a bobrů, budujeme dětské zoo a v rámci služeb to bude přestavba staré správní budovy. Stálá akvariijní výstava Zoo města Brna připravuje díky finančním prostředkům, které uvolnilo zastupitelstvo, vybudování mořského světa v rozlehlém gotickém sklepení pod současnou expozicí SAV. Abych se ale vrátil k původní myšlence: věřím, že i letos budeme mít návštěvníkům co nabídnout a křivka nárůstu příznivců brněnské zahrady bude zachována.

MVDr. Martin Hovorka
ředitel Zoo města Brna

© ZOO Brno, 1998

webmaster: Česká vydavatelská pro internet, s. r. o. /webhouse.cz/